

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, Vtrum lex sit aliquid rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

QVAESTIO XC.

De legibus, in quatuor articulos diuisa.

Consequenter considerandum est de principiis exterioribus actuum.

Principium autem exterius ad malum inclinans est diabolus, de cuius tentatione in primo dictum est.

Principium autem exterius ad bonum, est Deus, qui & nos instruit per legem, & iurat per gratiam.

Vnde primo de lege, secundo de gratia dicendum est.

Circa legem autem in primo oportet considerare de ipsa lege in communi, secundo de partibus eius.

Circa legem autem in communi, tria occurrunt consideranda. Primo quidem de essentia ipsius.

Secundo, de differentia legum. Tertio, de effectibus legis.

Circa primum, quaruntur quatuor.

Primo, Vtrum lex sit aliquid rationis.

Secundo, de fine legis.

Tertio, de causa eius.

Quarto, de promulgatione ipsius.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum lex sit aliquid rationis.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod lex non sit aliquid rationis. Dicit enim Apostolus ad Romanos 7. Video aliam legem in membris meis &c. sed nihil quod est rationis, est in membris, quia ratio non utitur organo eorum potestatis, ergo lex non est aliquid rationis.

2. Prat. In ratione non est nisi potentia habitus, & actus, sed lex non est ipsa potentia rationis, similiter etiam non est aliquis habitus rationis, quia habitus rationis sunt uirtutes intellectuales de quibus supra dictum est, nec etiam actus rationis est, quia cessante rationis actu, lex cessaret, puta in dormientibus, ergo lex non est aliquid rationis.

3. Prat. Lex mouet eos, qui subijciuntur legi, ad recte agendum, sed mouere ad agendum proprie pertinet ad uoluntatem, ut patet ex praemissis, ergo lex non pertinet ad rationem, sed magis ad uoluntatem, secundum quod etiam Iurisperitus dicit. Quod placuit principi, legis habet uigorem.

Si contra est, quod ad legem pertinet precipere, & prohibere, sed imperare est rationis, ut supra habitum, ergo lex est aliquid rationis.

RESPON. Dicendum, quod lex quaedam regula est & mensura actuum, secundum quam inducitur aliquis ad agendum, uel ab agendo retrahitur. Et enim lex a ligando, quia obligat ad agendum. Regula autem & mensura humanorum actuum est ratio, quae est principium primum actuum humanorum, ut ex praedictis patet. Ratio enim est ordinare ad finem, qui est primum principium in agendis secundum Philosophum.

Super questionis nonagesimo articulo primum.

In responsione ad secundum primum art. q. 90. Nota proportionem inter syllogismum speculatiuum, & practicum, quod ille totus in intellectu est, ille autem in intellectu principia, quae sunt leges, conclusionem autem in operatione habet quod de practico in actu practico exercito intelligitur, ut ex supra dictis patet. In actu siquidem cogitationis habet sua singularem conclusionem, sicut est speculatiuus intellectus, propter quod electio, quae est uoluntatis actus, conclusio dicitur consilii.

In responsione ad tertium eundem art. nota, quod intellectus opus ad hoc, quod lex sit, sola motione uoluntatis eger. Voluntatis autem opus ad hoc, quod lex sit, eger & motione, & regulatione intellectus, motione quidem, quia uoluntas non mouetur nisi a cognito, regulatione autem, quia uoluntas irregularata, est iniquitas, & est sermo de uoluntate creata, diuina enim est lex legum.

inf. q. 91. a. 1. cor. & q. 92. ar. 1. cor. & q. 94. ar. 1. corp.

quod 57.

q. 6. ar.

indige uer. li. 1. tit. 4. le. 1. in prin. q. 17. arti. 3.

mines in limbo puerorum, ubi non est pena sentus ut infra dicitur. In inferno autem detruduntur homines propter solum peccatum mortale, ergo non erit locus, in quo possit puniri ille, qui habet peccatum ueniale cum originali solo.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est, quod peccatum ueniale sit in aliquo cum originali peccato absque mortali. Cuius ratio est, quia antequam ad annos discretionis perueniat, defensus est tatis prohibens usum rationis, excusat eum a peccato mortali, & uide multo magis excusat eum a peccato ueniali, si committat aliquid quod sit ex genere suo tale. Cum uero usum rationis habere inceperit, non omnino excusatur a culpa uenialis & mortalis peccati: sed primum, quod tunc homini cogitandum occurrit, est deliberare de seipso, & siquidem seipsum ordinauerit ad debitum finem, per gratiam consequetur remissionem originalis peccati. Si uero non ordinauerit ad debitum finem, secundum quod in illa tate est capax discretionis, peccabit mortaliter, non faciens quod in se est, & ex tunc non erit in eo peccatum ueniale sine mortali, nisi postquam totum fuerit sibi per gratiam remissum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ueniale non est dispositio ex necessitate precedens mortale, sed contingenter, sicut quando quela bor disponit ad febrem, non autem sicut calor disponit ad formam ignis.

AD SECUNDUM dicendum, quod non impeditur peccatum ueniale esse simul cum solo originali propter distantiam eius, uel conuenientiam, sed propter defectum usus rationis, ut dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod ab aliis peccatis mortalibus potest puer incipiens habere usum rationis, per aliquod tempus abstinere, sed a peccato omissionis praedictae non liberatur, nisi quam cito potest, se conuertat ad Deum. Primum enim quod occurrit homini discretionem habenti, est quod de seipso cogitet, ad quem alia ordinat sicut ad finem. Finis enim est prior in intentione, & ideo hoc est tempus primo obligatur ex Dei precepto Dominus dicit. Conuertimini ad me, & ego conuertar ad uos, Zachariae primo.

Ad affirmatiuo, mini ad me, & ego conuertar ad uos, Zachariae primo.

Ad affirmatiuo, mini ad me, & ego conuertar ad uos, Zachariae primo.

